

**Latviešu valodas un literatūras
2. posma olimpiāde 11.–12. klasei
2015. gada 19. janvārī**

1. daļa

1. uzdevums. Sakārtojiet un atbilžu lapā pareizā secībā ierakstiet autora vārdu, uzvārdu, literārā darba žanru vai veidu, darba nosaukumu un valsti, kurā dzīvojis un darbojies šis autors! (14 punktu)

Nr.	Vārds	Uzvārds	Žanrs vai veids	Darba nosaukums	Valsts
1.1.	Eriks	Hamsuns	dzeja	Gorio tēvs	Anglija
1.2.	Onorē	Vitmens	romāns	Viktorija	Amerika
1.3.	Knuts	Dikenss	dzeja	Idiots	Austrija
1.4.	Volts	Rilke	romāns	Sapņu pīpe	Norvēģija
1.5.	Čarlzs	Dostojevskis	romāns	Zāles stiebri	Francija
1.6.	Rainers Marija	Ādamsons	dzeja	Lielās cerības	Krievija
1.7.	Fjodors	de Balzaks	romāns	Stundu grāmata	Latvija

Nr.	Vārds	Uzvārds	Žanrs vai veids	Darba nosaukums	Valsts
1.1.					
1.2.					
1.3.					
1.4.					
1.5.					
1.6.					
1.7.					

Kopējais punktu skaits 1.daļā: _____

2.daļa

2. uzdevums. Atbildiet uz jautājumiem par Aspazijas dzīvi un daiļradi! (21 punkts)

2.1. Kāda Raiņa un Aspazijas kultūras mantojuma daļa ir iekļauta *UNESCO* sarakstā?

2.2. Kādu stihiju Aspazija iecienījusi savu lugu finālā? Nosauciet vienu lugu, kurā šī stihija ir izmantota!

2.3. Nosauciet divas *liriskajam es* piemītošas rakstura īpašības Aspazijas dzejoļa „Tāda es esmu!” fragmentā!

Starp ikdienas rupjiem skārieniem,
Starp pārdzīvotiem uzskatiem
Es esmu kā roze starp rāceņiem,
Kā uguns starp sausiem žagariem –
    Jā, tāda es esmu, to zināt
    Nu nākat sev pirkstus apdedzināt!

2.4. No kuras tautas kultūras aizgūts dzejnieces pseidonīms *Aspazija*?

2.5. Pēc kuras Aspazijas lugas pirmizrādes viņa iepazīstas ar Raini?

2.6. Nosauciet Aspazijas dzimto novadu un dzimtās mājas!

2.7. Nosauciet vienu sinonīmu vārdam *šķidrauts*!

2.8. Nosauciet pilsētu, kurā atrodas divi ar Aspazijas vārdu to nosaukumā saistīti muzeji!

2.9. Izlasiet Aspazijas dzejoļa „Dzimtene” fragmentu!

To brīdi, dzimtene, vēl atminu,
Kad tavas durvis manim cieti vērās.
Man, izstumtai, bij svešu sliekšni mīt;
Es mieru meklēju tad citās sfērās,
Un smagās brūces sāka lēni dzīt, –
Es atmodos un jutu jaunu dziņu,
Un garā tevi pāraugu es sen,
Kā meita pāraug sirmo māmuliņu.

2.9.1. Nosauciet divus dzejolī izmantotus epitetus!

**2.9.2. Kāda Aspazijas biogrāfiska epizode atspoguļota šajā 1901.gadā tapušajā dzejolī?
Miniet konkrētu ģeogrāfisku vietu, ar ko tā saistīta!**

---

2. 10. Nosauciet Saulcerītes Vieses biogrāfisko romānu par Aspaziju!

2.11. Kurš bija Aspazijas mīlākais mājdzīvnieks?

2.12. Kurā gadā ir mirusi Aspazija, un kā sauc pilsētu un kapus, kuros viņa ir apbedīta?

2.13. Kādā likumdevējā organizācijā Aspazija tika ievēlēta 1920.gadā?

2.14. Ar kādu dramatisko darbu (teātrī 1894) Aspazija sevi piesaka kā cīnītāju par sieviešu tiesībām?

2.15. Nosauciet vismaz vienu Aspazijas darbu prozā!

2.16. Aplūkojiet trīs sieviešu portretus un norādiet, kura no tām ir Aspazija!

2.17. Nosauciet komponistu, kas sacerējis mūziku dzejolim „Circeniša Ziemassvētki”!

Kopējais punktu skaits 2.daļā: _____

3. daļa**3. uzdevums. Izlasiet teksta fragmentu un izpildiet uzdevumus!** (10 punktu)

Jā, tur sējās un vijās baltie diedziņi cits caur citu, izlocīdamies gan puķītēs, gan zvaigžņu actiņās. Artai acu priekšā uznira vesela ainava – viņas bērniība. Tās bija baltās sniega pulkstenītes, kas auga viņas dzimtenes mežiņā, dzeltenie vidutiņi – debess atslēdziņas, ar kurām varot atslēgt debesis.

Jā! Bet atslēdziņas bij tagad pazudušas, nu jālūko, kā arī bez atslēdziņām tikt debesīs, jo ellei viņa jau bij izkļuvusi cauri.

(Pēc Aspazijas romāna)

3.1. Atrodiet teksta fragmentā deminutīvus, nosakiet to motivētājpārdus (vārdu, no kura atvasināts deminutīvs) un motivētājpārdu deklināciju, atbildi ierakstiet tabulā!

Nr.	Deminutīvs	Deminutīva motivētājvārds	Motivētājvārda deklinācija
<i>Piem.</i>	<i>brālītīm</i>	<i>brālis</i>	<i>2. deklinācija</i>
1.			
..			

3.2. Atrodiet teksta fragmentā divdabju formas un sadaliet tās morfēmās, atbildi ierakstiet tabulā!

Nr.	Divdabja forma	Dalījums morfēmās
<i>Piem.</i>	<i>sēts</i>	<i>sē-t-s</i>
1.		
..		

4. uzdevums. Izlasiet teksta fragmentu un izpildiet uzdevumus! (12 punktu)

Artai sāka vārīties asinis dzīslās, un degošas asaras saskrēja viņai acīs.

Viņa piecēlās un pieteicās pie vārda.

Aiz pārsteiguma visi stiepa kaklus un sastinga. Pirmo reizi sievietē runāšot no katedras? Kam tad viņai, lielai māksliniecei, bija jājaucas iekšā tādās lietās, par kurām tikai varēja spriest vīrieši! Viņas uzdevums bij tīra māksla, dziedāt uz skatuves, ne runāt. Kāda ekstravagance! Visiem kļuva viņas žēl, katrs jutās it kā vainīgs viņas priekšā. Varbūt tas bija bijis uzbāzīgs? Varbūt kaut kā apbēdinājies?

Ja tikai nu viņa nepaģēbtu, ja tikai runa nesamežģītos un tādā veidā neizblamētos, tad jau viņi paši arī būtu līdzvainīgi, ka tie pielaiduši runāt.

(Pēc Aspazijas romāna)

4.1. Atrodiet teksta fragmentā vārdus, kas izrakstīti tabulā, un izdomājiet katram vārdam stilistiski neitrālu sinonīmu, kas iederētos kontekstā!

Nr.	Vārds	Sinonīms
<i>Piem.</i>	<i>saskrēja</i>	<i>sariesās</i>
1.	ekstravagance	
2.	nesamežģītos	
3.	neizblamētos	
4.	pielaiduši	

4.2. Atrodiet tekstā frazeoloģismu (idiomu) un skaidrojiet tā nozīmi!

Frazeoloģisms (idioma)	Frazeoloģisma skaidrojums

4.3. Nosakiet, kuras darbības vārdu izteiksmes ir izmantotas teksta fragmentā, atbildi ierakstiet tabulā!

Darbības vārdu izteiksmes
1.
..

4.4. Nosakiet vārdšķiru teksta fragmentā lietotajiem vārdiem, kas ierakstīti tabulā!

Nr.	Vārds	Vārdšķira
<i>Piem.</i>	<i>asinis</i>	<i>lietvārds</i>
1.	degošas	
2.	jau	
3.	līdzvainīgi	

5. uzdevums. Izlasiet teksta fragmentu un skaidrojiet ar indeksiem numurēto pieturzīmju lietojumu! (5 punkti)

Beidzot viņa vēl,¹ it kā zvanīdama nākotnes zvanu, sludināja, ka nāksot laiki,² kad sagrūšot mūri, kas ieslēdzot tā dēvēto sievietību, un tad sievietes,³ tiklab kā vīrieši sēdēšot uz viena skolas sola un baudīšot vienlīdzīgu izglītību,⁴ un strādāšot to pašu darbu, kaut gan tikai zemākā pakāpē un ar mazāku atalgojumu, un tikšot cienītas,⁵ un tas varbūt notikšot drīzi.

(Pēc Aspazijas romāna)

Pieturzīmes numurs	Skaidrojums
<i>Piem.</i>	<i>Komats atdala palīgteikuma sākumu.</i>
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

6. uzdevums. Izlasiet teksta fragmentu un salieciet tajā pieturzīmes atbilstoši latviešu literārās valodas interpunkcijas prasībām! (8 punkti)

Notika ko nevarēja sagaidīt visa zāle celdamās kājās tai aplaudēja kur viņa līdz šim zināma kā trausla māksliniece taču uz tiem bija metusi vārdus smagus kā akmeņus.

Kopējais punktu skaits 3. daļā: _____

4. daļa

7. uzdevums. Izvēlieties vienu no piedāvātajiem tematiem un uzrakstiet pārspriedumu (350–400 vārdu)! (34 punkti)

7.1. Man tuvie motīvi / tēli Soduma daiļradē

7.2. „Savai valstij audzināts” (Dz. Sodums)

7.3. Latviešu kultūras pasaules robežu paplašināšanās: Dz. Sodums kā tulkotājs

Uzmetums

